

САЯСИЙ ИЛИМДЕРИ
ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ
POLITICAL SCIENCES

Сатыжыюглу Венера, Метин Аксой

**ТҮРКИЯНЫН ДЕМОКРАТИЯЛЫК ПАРТИЯСЫНЫН БАШКАРУУ
УЧУРУНДАГЫ КИПР АРАЛЫНЫН ЧЫР-ЧАТАГЫ**

Сатыжыюглу Венера, Метин Аксой

**КОНФЛИКТ ОСТРОВА КИПР В ПЕРИОД ПРАВЛЕНИЯ
ДЕМОКРАТИЧЕСКОЙ ПАРТИИ ТУРЦИИ**

Venera Satıcioglu, Metin Aksoy

DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİ KIBRIS SORUNU

Venera Satıcioglu, Metin Aksoy

DEMOCRATIC PARTY ERA CYPRUS ISSUE

УДК: 327.08.94(560)

Кипр – де-юре унитардык мамлекет. 1959-жылы аткарылган Цюрих жана Лондон конференциялары менен Кипр Республикасы түзүлгөн. 1960-жылы 16-августта Кипр көз карандысыз республика деп жарыяланып, Бириккен Улуттур Уюмуна (БУУ) мүчө болгон. Кипрдин конституциясы 1960-жылы 16-августта кабыл алынган. Кипрдин президенттигине архиепископ Макариос III, вице-президенттигине Ф.Кучук шайланган. Кипрдин негизги калкын өлкөнүн түштүгүндө жашаган кипрлик гректер (66,9%) жана түндүк бөлүгүндө жашаган кипрлик түрктөр (21,8%) түзөт. Түркиядагы Демократ партиясы бийлиги Кипр Республикасы түзүлүшү жөнүндө гарантордук келишимине кол койгон, башкача айтканда Түркия, бул абалда гарантор мамлекет статусуна ээ болгон. Кипр маселеси Демократ партиясы бийлиги доорунда эл аралык бир маселеге айланып кеткен. Маселе азыр деле актуалдуу. Ушул себептен бул макалада 1950-1960-жылдар аралыгындагы Демократ партиясы бийлигинин Кипр маселесиндеги жүрүм-турумун изилдөөгө аракет кылдык.

Негизги сөздөр: Кипр, демократиялык партия, тышкы саясат, Түркия, Греция.

Остров Кипр занимает стратегическое положение в Средиземноморском бассейне, всю свою историю привлекала внимание крупных государств. Римская, Византийская, Османская Империи, Англия и другие государства пытались получить господство на острове. В период правления Демократической партии в Турции в 1950-1960 годах обстановка на Кипре была крайне напряженной, в связи с этим это был один из самых важных вопросов внешней политики Турции. В 1955 году проблема Кипра стала международным вопросом. В 1957 году Турция озвучила этнополитическую концепцию Таксим, по которой остров Кипр должен быть поделён на две части: греческую и турецкую. В 1959 году было принято решение о создании независимой Республики Кипр. В 1959 году на Цюрихской и Лондонской конференциях было провозгла-

шено создание Независимой Республики Кипр. В этом процессе Турция приобрела статус страны-гарантора. Кипрская проблема превратилась в международную проблему в период правления Демократической партии Турции. До сих пор Кипр находится в зоне внимания, по этой причине в данной работе была сделана попытка выявить истоки Кипрского вопроса и изучить отношение правительства Демократической партии в 1950-1960 годы относительно кипрской проблемы.

Ключевые слова: Кипр, демократическая партия, внешняя политика, Турция, Греция.

Kıbrıs Adası, Akdeniz havzasında stratejik bir konuma sahiptir, dolayısıyla tarih boyunca büyük devletlerin dikkatini çekmiştir. Romalılar, Venedikliler, Osmanlılar, İngilizler ve diğer devletler bu adaya sahip olmaya çalışmışlardır. 1950-1960 yılları arasındaki Demokrat Parti iktidarı döneminde Kıbrıs adasında tansiyon oldukça yüksektir ve bu sorun Türk dış politikasının en önemli konularından biri olmuştur. 1955'ten sonra Demokrat Parti Kıbrıs meselesini uluslararası platforma da taşımıştır. 1957 yılından sonra Demokrat Parti Taksim Tezini sunmuştur, bu da Türkiye'nin Kıbrıs'a yönelik resmi tezi olmuştur. 1959'da ise Yunanistan ve İngiltere ile Bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulmasına dair karar alınmıştır. 1959'da yapılan Zürih ve Londra Konferansları ile Bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti kurulmuştur. Ayrıca Demokrat Parti iktidarı Bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti kurulmasına ait Garantörlük Antlaşmasını imzalanmıştır, yani Türkiye, bu süreçte garantör ülke sıfatına sahip olmuştur. Kıbrıs sorunu Demokrat Parti iktidarı döneminde uluslararası bir meseleye dönmüştür ve hala bu niteliğini taşımaktadır. Bu milletlerarası meseledeki Türkiye'nin bugünkü pozisyonu, büyük oranda Demokrat Parti iktidarı döneminde yürütülen dış politikayla ve yaşanan gelişmelerle yakından ilgilidir. Bu sebeple çalışmada 1950-1960 yılları arasındaki Demokrat Parti Hükümetinin Kıbrıs Sorununa karşı tutumunu incelemeye çalışmıştır.

Anahtar kelimeler: Kıbrıs, demokrat parti, dış politika, Türkiye, Yunanistan.

During Democratic Party era in Turkey in 1950-1960, the situation in Cyprus was extremely tense, and therefore it was one of the most important questions of Turkey's foreign policy. In 1955, the problem of Cyprus became an international issue. In 1957, Turkey declared an ethnopolitical concept Taksim, according to which Cyprus should be divided into two parts: Greek and Turkish. In 1959, it was decided to establish an independent Republic of Cyprus. In 1959, the creation of the Republic of Cyprus was proclaimed at the Zurich and London conferences. In addition, in this process, Turkey received the title of the country-guarantor. The Cyprus problem became an international problem during the rule of the Democratic Party of Turkey. Cyprus is still in the focus zone, for this reason in this paper an attempt was made to identify the origins of the Cyprus issue and to study the attitude of the government of the Democratic Party in 1950-1960 regarding the Cyprus problem.

Key words: *Cyprus, democratic party, foreign policy, Turkey, Greece.*

I. Demokrat Parti Öncesi Kıbrıs. Kıbrıs adası 15 Mayıs 1571'de Lâlâ Mustafa Paşa tarafından Osmanlı İmparatorluğu'na katılmış ve 1878'e geçici olarak Birleşik Krallığın egemenliğine verilene kadar, Osmanlı yönetiminin altında kalmıştır. (Albayrak, 2000, s. 249) 1878'de ise Birleşik Krallık tarafından kiralanmıştır. 5 Kasım 1914'de İngiltere Kıbrıs'ı kendi topraklarına kattığını açıklamış, ardından bu karar 23 Temmuz 1923'te Lozan Antlaşması'nın 20. maddesi ile onaylanmıştır. Kıbrıs, 10 Mart 1925 yılında Kral V. George tarafından Birleşik Krallığın Kolonisi olarak ilan edilmiştir. (Tansel, 2010, s. 12) Ayrıca Kıbrıs'taki Rumlar, Yunanistan'a katılmasını istemişlerdir ve amaçlarına ulaşabilmek için de örgütlenmişlerdir. Bu da Kıbrıs Türklerinin tepkisinin nedeni olmuştur. (Albayrak, 2000, s. 250)

II. Demokrat Parti ve Demokrat Parti Hükümeti'nin Kıbrıs Sorununa Karşı Tutumu. Demokrat Parti 7 Ocak 1946'da kurulmuştur. 14 Mayıs 1950'de Demokrat Partinin seçimleri kazanmasıyla Türkiye'nin 27 yıllık tek parti dönemi sona gelmiştir. İktidara yeni gelen DP 1950, 1954 ve 1957 de seçimlerini kazanmıştır. (Seçim Sonuçları) Cumhurbaşkanı olarak DP genel başkanı Celâl Bayar seçilmiştir, Adnan Menderes ise başbakan olarak görevlendirilmiştir. Dışişleri Bakanı ise Fuat Köprülü olmuştur. Adnan Menderes'in 10 yıllık başbakanlık döneminde Türk iç ve dış politikasında büyük değişimler yaşanmıştır. Demokrat Parti'nin kurduğu ilk hükümetin programını analiz ederken; demokrasi, entegrasyon, barışın sağlanması ve önemli müttefiklerle (özellikle Fransa, ABD ve İngiltere) işbirliğinin sağlanması ilkelerini göz önüne almak gerekir.

Demokrat Parti iktidarının ilk yılı olan 1950'de Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü 20 Haziran 1950'de mecliste yaptığı konuşmada Kıbrıs Sorunu diye bir sorunun olmadığını dile getirmiştir. (Armaoğlu, Kıbrıs Meselesi (1954-1959), 1963, s. 27) Fakat 1951 yılında Yunanistan'ın resmen adanın Yunanistan'a bağlanması fikri olan Enosis'i talep etmesi üzerine Kıbrıs Sorunu ile yakından ilgilenmek zorunda kalmıştır. 16-Şubat 1951

tarihinde Yunan Başbakanı Venizelos Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhak edilmesi gerektiğini resmen beyan etmiştir. (Armaoğlu, Kıbrıs Meselesi (1954-1959), 1963, s. 27) Demokrat Parti iktidarı resmi olarak Yunanistan ile dostluk ilişkilerini devam ettirmiştir, ama bir yandan da Kıbrıslı Türkler ile ilişkilerini korumaya çalışmıştır. Demokrat Parti hükümeti Kıbrıslı Türklere maddi yardımlarda bulunarak, aynı zamanda Kıbrıs'a öğretmenleri göndermeye de devam etmiştir. Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü, Faiz Kaymak başkanlığında Türkiye'ye gelen Kıbrıs Türk Heyetiyle ilgili yaptığı görüşmede "*Şimdi Yunan dostluğu vardır. Dostluklar zaruridir. Fakat sizinle alakamızı kesmeyeceğiz.*" diyerek perde arkasından Kıbrıs Türk toplumunu destekleyecekleri mesajını vermiştir. (Tansel, 2010, s. 35)

1951 yılında Demokrat Parti Hükümeti'nin temel Kıbrıs politikasının dayanakları şu düşüncelerden oluşmaktaydı: *1. Kıbrıs'taki mevcut durum korunmalıdır. 2. Kıbrıs Sorunu Türk-Yunan dostluğu çerçevesinde çözümlenmelidir. 3. Eğer Kıbrıs'taki mevcut durumun değişmesi durumu söz konusu olacaksa Türkiye mutlaka bu konuda müdahil olacaktır.* Muhalefet Partisi CHP Kıbrıs'taki mevcut durumun korunmasını savunuyordu. CHP ve Demokrat Parti iktidarı aynı düşünceyi paylaşıyorlardı: Eğer Kıbrıs'taki mevcut durum değişecekse bu sürece Türkiye de mutlaka müdahil olmalıdır. Demokrat Parti iktidarı elinden geldiğince Yunanistan ile olan ilişkilerini iyi tutmaya çalışmıştır. Fakat Yunanistan'da Enosisçi dalga hızla yayılmaktadır. Bu Enosisçi hareketin karşısında Kıbrıs Türk basını Ada'nın Türkiye'ye iadesini istemeye başlamıştır. (Alasya, 1995, s. 240) Ayrıca izlendiği gibi Demokrat Parti Hükümetinin pasif tutumundan aktif bir tutuma kaymıştır. (Yetim, 2006, s. 171)

III. Bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti'ne Gidiş Süreci. Kıbrıs sorununa çözüm bulmak için İngiltere, Türkiye ve Yunanistan tarafından iki konferans düzenlenmiştir. I. Londra Konferansı'nda (29 Ağustos-7 Eylül 1955) bir sonuç elde edilemezken, II. Londra Konferansı'nda (19-23 Şubat 1959) Kıbrıs'ın bağımsızlığı kabul edilmiştir. (Kapçı & Sakin, 2015, s. 140) Fatin Rüştü Zorlu Londra Konferansı'nda Kıbrıs sorununa ait önemli Türk tezlerini şöyle sıralamıştır: *1. Kıbrıs Adası Türkiye için stratejik açıdan son derece önemli bir konumda olduğu için Türkiye Kıbrıs'ın düşman bir gücün eline geçmesine izin vermez. 2. Lozan Antlaşması'nın 16.maddesine göre Türkiye bütün haklarından vazgeçmiş değildir. Kıbrıs sorunu İngiltere ve Türkiye arasında çözülmesi gereken bir sorundur. 3. Self determinasyon ilkesi Kıbrıs'ta kesinlikle uygulanamaz. 4. Özerklik içeren bir yönetim Kıbrıs'ın şu andaki sosyo-politik durumu açısından gerçekçi bir çözüm değildir. 5. Kıbrıs'ta mevcut durum korunmalıdır. Herhangi bir değişim meydana gelecek ise Türkiye bu olaya müdahil olabilecek konumda olan tek ülkedir. 4. Kıbrıs Türkiye'ye iade edilmelidir.* (Armaoğlu, Amerikan Belgelerinde Kıbrıs Sorunu 1958-1959, 1997, s. 21) Londra Konferansı, Türk heyeti açısından başarılı

geçmiş ve Türkiye Kıbrıs Sorununa yönelik tezlerini dünya kamuoyunun önüne son derece açık ve kesin bir biçimde koymuş ve müdafaa etmiştir. Bu da bize Demokrat Parti iktidarının Kıbrıs sorununa yönelik son derece yakın bir alaka gösterdiğinin, o günün tabiriyle Kıbrıs sorununu bir milli dava olarak algılandığının işaretidir. Türk tezinin bu kadar başarılı bir şekilde uluslararası arenada savunulabilmesinde öncelikle Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu ve Türk heyetinin dinamik diplomatlarının büyük rolü vardır. Artık Türkiye Londra Konferansı'ndan sonra Kıbrıs sorununda söz hakkına sahip resmi bir taraf statüsüne kavuşmuştur. Dolayısıyla 1955'te Londra'da Türkiye'nin ilk Kıbrıs politikası "*İngiltere sömürgesi devam etsin, bitecekse o zaman ada Türkiye'ye verilsin*" şeklinde formüle edilmiştir.

Yunanistan Londra Konferansı'na gitmeden önce 25 Temmuz 1955'te BM'e başvurarak Kıbrıs için self determinasyon talep etmiş ve sorununun 10. Dönem Genel Kurul gündemine alınmasını talep etmiştir. 23 Eylül günü 521 sayılı oturumda Yunanistan'ı, Dışişleri Bakanı Stephanapulos temsil ederek şu görüşleri öne sürmüştür: Kıbrıs'taki durum gittikçe kötüleşmektedir. BM derhal müdahale etmelidir. İngiltere'nin davetinde gerçekleşen Londra Konferansı herhangi bir çözüm ile sonuçlanmamıştır. Türkiye İngiltere sömürgeciliğini desteklemiştir. Türkiye'de 6-7 Eylül olayları yaşanmış Türkiye'deki Rumlar maddi manevi zarar görmüşlerdir. Atatürk ile Venizelos arasında başlayan Türk-Yunan dostluğu derin yara almıştır.

Türk tezlerini ise Selim Sarper seslendirmiştir: Yunanistan Kıbrıs'ı ilhak etmek istemektedir. Bu Yunanistan'ın kendisinin imzalamış olduğu Lozan Antlaşması'na aykırıdır. Kıbrıs sorununu tartışmak için BM yetkili değildir. Kıbrıs sorunu İngiltere'nin bir iç sorunudur ve antlaşmalar gereğince onun milli yetki alanına girmektedir. Kıbrıs sorunu sadece İngiltere-Yunanistan-Türkiye ilişkileriyle alakalıdır. Genel Kurulda Kıbrıs sorunu tartışılacak olursa bu Türk-Yunan dostluğu bakımından her iki kamuoyunda olumsuz tepkiler doğuracaktır. (Kaçrı & Sakin, 2015, s. 142) Başbakan Adnan Menderes'in ise 24 Ağustos'ta yapmış olduğu konuşmada Türkiye'nin Kıbrıs Sorunundaki görüşü şudur: Türkiye Kıbrıs'taki Türklerle yakından alakalıdır. Demokrat Parti hükümeti Türk-Yunan dostluğuna hâlâ büyük önem vermektedir. Adadaki terör olaylarından dolayı Kıbrıs Türk toplumu büyük tehlike altındadır, İngiltere Kıbrıs Türklerinin güvenliğini sağlamalıdır. Self determinasyon hakkı her koşulda uygulanabilecek bir hak değildir. Self determinasyon hakkı Kıbrıs'ta uygulanamaz.

1956'da Lord Radcliffe İngiltere tarafından yeni bir anayasa hazırlaması için adaya göndermiştir. Radcliffe Anayasası'nın ana ilkeleri şu şekildedir: Anayasanın devamı süresince Kıbrıs'ın İngiliz hakimiyeti altında kalması. Kıbrıs'ın bir üs olarak kullanılması, İngiliz hükümetinin uluslararası sorumluluklarının ve Orta Doğu'daki İngiliz çıkarlarının korunması ve İngiltere ile müttefik olan ve ona bağlı bulunan diğer devletlerin

çıkarları gereğidir. Dışişleri, savunma ve iç güvenliği oluşturan bütün mevzuat ya merkezi hükümetinin ya da valinin yetkisine bırakılmıştır. (Avcı, 2014, s. 61) Lord Radcliffe'in anayasa çalışmalarına Rumların aksine Kıbrıs Türk toplumu destek olmuştur. Dr. Fazıl Küçük, Lord Radcliffe'e bir telgraf çekerek, Türk toplumu adına hoş geldiniz demiş. Bu süreç içerisinde Demokrat Parti Hükümeti Türkiye'nin Kıbrıs meselesine yönelik düşüncelerini yeniden organize etmeye çalışmıştır. Hükümete bu konuda yardımcı olan ve bizzat Başbakan Menderes tarafından görevlendirilen CHP üyesi Nihat Erim'dir. Başbakanın siyasi talimatı şudur: Kıbrıs'ın İngiltere'de kalmasını isteriz. Eğer İngilizler çekilecekse Kıbrıs aslı sahibi olan Türkiye'ye iade edilmelidir. Bu olmadığı takdirde Ada Yunanistan ile aramızda taksim edilmelidir. İngiltere Ada halkına Self-government hakkı tanımayı tercih ediyor. Hiç arzu etmediğimiz şekil, Ada'nın Yunanistan'a verilmesidir. (Değerli, 2012, s. 94)

Nihat Erim 22 Aralık 1956 tarihinde Demokrat Parti Hükümetine Radcliffe Anayasa tasarısı üzerine ayrıntılı bir rapor vermiştir. Fakat Rum ve Yunan tarafları karşı çıkmışlar. Demokrat Parti Hükümeti de 1957 yılından itibaren Taksim Tezini benimseyecektir. Amerikan yönetimi ise Radcliffe tasarısına olumlu bakmış ve Radcliffe tasarısı Kıbrıs sorununun barışçıl bir şekilde halledilmesine bir umut vermiştir. Radcliffe anayasa taslağı, İngiltere ve Türkiye tarafından destek bulmuştur. İngiltere Başbakanı Eden bu anayasa çalışmaları sürecinde: "*Türkiye'nin Kıbrıs ile olan ilgisini anlamak için haritaya bakmanız yeterlidir*" diyerek Türk Hükümeti'ne destek vermiştir. Radcliffe Anayasası'nı kabul etmeyen Yunanistan, Kıbrıs sorununu, Şubat 1957'de yeniden BM'e taşıdı. BM'de Kıbrıs için siyasi bir komisyon oluşturuldu. BM'in aldığı karara göre Kıbrıs Sorunu, İngiltere, Türkiye ve Yunanistan arasında çözümlenmeliydi. Böylece Yunanistan, bir kez daha uluslararası arenada Türkiye'ye karşı mağlup oldu. (Albayrak, 2000, s. 264)

İngiltere Başbakanı Macmillan, uzun zamandır üstünde çalıştığı Kıbrıs Sorununa yönelik çözüm planını 19 Haziran 1958'de Avam Kamarası'nda yaptığı bir konuşma ile açıklamıştır. Macmillan'ın kendi adıyla anılan planının dört ana hedefi şunlardır: Tüm ada halkının çıkarlarına hizmet etmek. Hem Ada'daki iki toplumun hem de Türk ve Yunan Hükümetlerinin kabul edeceği kalıcı bir hal çaresini gerçekleştirmek. Ulusların yükümlülüklerini yerine getirmesinde Birleşik Krallık için gerekli olan Ada'daki İngiliz üsleri ve tesislerini muhafaza etmek. Yaşamsal önemi olan bir bölgede barışı, güvenliği ve Birleşik Krallık ile bağlaşıkları arasında işbirliğini güçlendirmek. (Albayrak, 2000, s. 267) Macmillan Plan'ın taraflarca kabulü için 7 Ağustos Atina'ya, 9 Ağustos da Ankara'ya gelerek yetkililer ile görüşmüştür. Yunanistan Macmillan Planı'nı reddetmiştir. Türkiye ise planın ancak taksime götüren geçici bir antlaşma statüsünde olur ise kabul edilebileceğini belirtmiştir. Sonra da ABD "Bağımsız Kıbrıs" fikrini ortaya atmıştır. Bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti fikrini ilk kez 16

Aralık 1957 tarihinde NATO'nun Paris toplantıları sırasında ABD Başkanı Eisenhower, Başbakan Adnan Menderes ile bir araya geldiğinde dile getirmiştir. (Alasya, 1995, s. 246) ABD'nin çözüm olarak öne sürdüğü Bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti için şu koşulların gerçekleşmesi hedeflenmekteydi: Ada üzerinde Türkiye ve Yunanistan arasında denge sağlanmalıydı. İngiltere'nin stratejik çıkarları korunmalıydı. Ada, Batı Bloğunun denetimi dışına çıkmamalıydı. Ada'daki Türk ve Rum halklarının güvenceleri, Türkiye ve Yunanistan tarafından sağlanmalıydı. (Armaoğlu, Amerikan Belgelerinde Kıbrıs Sorunu 1958-1959, 1997, s. 30)

11 Şubat 1959'da Zürih'te imzalanan antlaşma ile Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulması kararlaştırıldı. 19 Şubat 1959'da Londra Antlaşması ile Kıbrıs Cumhuriyeti Rum ve Türklerin ortak yönetimi ile işleyecek bir Kıbrıs Cumhuriyeti kuruldu. (Çeliktaş)

Sonuç. Demokrat Parti döneminde Kıbrıs adasında tansiyon oldukça yüksektir. Hızla yükselen Rum milliyetçiliğine ve adanın Yunanistan'a ilhakı propaganda-sına (ENOSIS) karşı tepkisel Türk milliyetçiliği ortaya çıkmıştır. Demokrat Parti Hükümeti, başlangıçta adanın Birleşik Krallık idaresinde kalmasını, Türk Yunan barışına zarar gelmemesini istemiş ve mevcut durumun değişmesiyle Kıbrıs Meselesinin gelecekte Türk-Yunan düşmanlığına sebep olacağını öngörmüştür. 1956'nın sonlarına gelindiğindeyse Yunanistan'ın Enosis Tezi'ne karşı Türkiye Taksim Tezi'ni resmi olarak savunmaya başlamıştır. Demokrat Parti Hükümeti, adadaki Türk varlığını ekonomik ve kültürel olarak desteklemekle birlikte, EOKA terör örgütünün adadaki Türkleri yıldırma amaçlı silahlı saldırılarına karşı Türk Mukavemet Teşkilatını askeri ve lojistik olarak desteklemekten geri durmamıştır. Demokrat Parti Hükümeti'nin Kıbrıs politikasındaki hızlı değişim göze çarpmaktadır. Bu o dönemdeki dünya konjonktüründeki hızlı değişimden kaynaklanmaktadır. Genel olarak aktif ve değişken bir politika izleyerek, Türkiye'yi uluslararası alanda taraf

olarak kabul ettirdikten sonra Türkiye'ye "Garantör Ülke" sıfatını kazandırmıştır. Yani Türkiye bu meselede söz sahibi olmuştur. Demokrat Parti döneminde Kıbrıs Meselesi milli bir dava haline gelmiştir. Bu tarihi süreç Türkiye'nin pozisyonunu ve KKTC'nin bugünkü statüsünü anlaması açısından oldukça önemlidir.

Kaynakça:

1. Alasya, F. (1995). Tarihi Perspektiften Kıbrıs. Türkiye'nin Sorunları Sempozyumu (s. 240). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
2. Albayrak, M. (2000, Mart). Türkiye'nin Kıbrıs Politikaları 1950-1960. ATAM Dergisi, XVI(46), 249.
3. Armaoğlu, F. (1963). Kıbrıs Meselesi (1954-1959). Ankara: AÜSBF Yayınları.
4. Armaoğlu, F. (1997). Amerikan Belgelerinde Kıbrıs Sorunu 1958-1959. Belleten, 21.
5. Avcı, A. (2014). 1950-1960 Arası Türk-İngiliz İlişkileri Işığında Kıbrıs Meselesi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
6. Çeliktaş, Y. (tarih yok). Türkiye-Yunanistan İlişkilerinde Kıbrıs Sorunu. 05 01, 2017 tarihinde Politika Akademisi: <http://politikaakademisi.org/2013/06/24/turkiye-yunanistan-iliskilerinde-kibris-sorunu/> adresinden alındı
7. Değerli, E.S. (2012, Kış). Demokrat Parti Döneminde Türkiye'nin Kıbrıs Politikası (1950-1960). Akademik Bakış, 6(11), 92.
8. Kapçı, H.Z., & Sakin, S. (2015). "Cumhuriyet Arşivi Işığında Yabancıların Bakış Açısıyla Türkiye'nin Kıbrıs Politikası (1955-1959). International Journal of Social Science, 140-148.
9. Seçim Sonuçları. (tarih yok). 07 29, 2017 tarihinde <http://www.secim-sonuclari.com/demokrat-parti.partiadresinden> alındı
10. Tansel, Ö. (2010). Demokrat Parti Dönemi Kıbrıs Politikası. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
11. Yetim, F. (2006). Ulus ve Zafer Gazetelerinin Karşılaştırmalı İncelemesi (1957-1960). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
12. Yüksel, D.Y. (2009). Kıbrıs Türk Milli Mücadelesi (1914-1958). Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları, 170-172.

Рецензент: доктор философии (PhD) Жолдошов А.